

ad *

telefon 758

R.-T.
LLITÓK
GYÁR
Z DE

NDON

Go.
No. 1.
York

zár nélkül.
na 16 nap.
alainkon a
0%-kal ol-
fizetendő.

és:
irodánkhoz.
s No. 1.

nek
tása
éne-
nyo-
ban

**SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA**
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558
A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPTLAP

ELŐFIZETES (ABAK)

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 90
Egy szám ára, pályaud- varon és vidéken is, 3 lej	
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ck
Egy szám	— 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 171. szám

Igazgató: **SZÉKELY BÉLA**

5684. Tisri 7. — 1923. szeptember 17 Hétfő

Parlament nélkül

Alfonzról igazán nem lehet rossz néven venni, hogy a derék helyőrségek forradalmának szó nélkül behódolt és a liberális szellemű kormány helyett de Rivera tábornokot, a forradalmárok vezérének nevezte ki miniszterelnökké. Viktor Emánuel sem cselekedett másképpen, amikor Mussolini feketeingesei a hatalomért jelentkeztek. A meggyőződésünk, hogy a legtöbb megszorult uralkodó hasonlóképpen cselekedne, föltételezve, hogy jobboldali forradalomról van szó. Mulandó életünk viharos utolsó évtizedében alaposan megváltozott a világ rendje. Még nem is olyan régen hideg reszketés futott végig az oligarchia gerincén, ha a forradalom szót kiejtették, az utolsó évek forradalmait azonban éppen az jellemezte, hogy a kulisszák mögött leggyakrabban főurak és csatlósai állottak. Alfonz spanyol király nyilván nem nagy szívfájdalommal bocsátotta el a régi kormányt, amely ha nem is volt szociális kérdésekben radikálisnak nevezhető, de szabadelvű szellemben igyekezett leenyhíteni az egyre jobban kiélesedő osztályellentéteket. Az új kormány valószínűleg erősebb támasza lesz, legalább így gondolják a spanyol udvari körök, a mai társadalmi rendnek és a dinasztának. Hogy helyese-e a feltevés, majd az idő fogja eldönteni.

E pillanatban csak annyit tudunk, hogy Spanyolország élén nacionalista-fascista direktorium áll, amelynek teljhatalmu feje Primo de Rivera tábornok. Boldog Európának a mai naptól kezdve még egy diktátora van. Az új diktátor kiáltványban fordult a néphez és kijelenti, hogy szándékai békések. Csupán a kommunisták és szeparatisták ellen jelenti be a kíméletlen harcot. Mindepeké másnak békét hagy. Annnyira békét, hogy még szavazóurnák elé sem fogja fárasztani a dolgozó népet, ezzel sem akarván csökkenteni a produktív termelőmunkát, hanem az egyszerűség kedvéért parlament nélkül fog kormányozni. Tökéletesen igazat kell adnunk de Rivera tábornoknak, mert hiszen mit érne az ő diktátorsága, ha egy vegyes összetételű parlament kellemetlen kérdésekkel zavarná és folyton akadályokat gördítene az ő mindenható diktátorsága elé. Ha diktátor van, nem kell parlament.

Az európai parlamentárizmusnak ugyáltszik bealkonyodik és behull magaásta sirjába. Az utóbbi években a parlamenti élet egyre jobban elfajult és a parlamentek fokozatosan elvesztették államirányító szerepüket. Az oszlási processzus a háboru alatt indult meg, amikor a hadsereg és a magas tisztikar vette át a kormányzást. Azóta Európa legtöbb államában — és e tekintetben a kezdeményezés dicsősége Oroszországot illeti meg — elvetették az országkormányzásnak ezt az elavult formáját, minek is megkérdézni az istenadta népet, mit akar, mi fáj neki, diktátorok és diktatórikus elveket valló kisebbségek vették át és gyakorolják a hatalmat. Azokban az államokban, ahol a parlament megmaradt, csak mint ártalmatlan történelmi ereklye tengődik, mert kevés kivétellel mindenütt ugy folytatták le a választásokat, hogy annak eredménye egyértelmű a diktatúrával. Mussolini és de Rivera egyszerűbben és őszintebben csinálják. Minek végigjátszani a parlamenti komédiát: nem kell parlament.

A háboru szenvedéseibe elfáradt népek apatikus nyugalommal veszik tudomásul a fölöttük végbemenő változásokat és egyelőre némán fejet hajtanak a diktátorok előtt. Nem reklamálják a parlamentet. Am egész valószínűtlen, hogy ez a boldog állapot tulságosan hosszulettű lesz. El fog jönni az idő és ugy érezzük, nem is várat soká magára, amikor a tömegek ismét rá fognak eszmélni a szimpla-gazságra, hogy nekik is van némi joguk saját orsuk felett dönteni. El fog jönni az idő, amikor

Euópa megunja majd a diktatori idillt, legyen az akár jobboldali, akár baloldali diktatura és lerázza magáról az önkény parazitáit, akik kihasználva az ellankadás perceit, nyakára hágtak. Akkor fog kiderülni, vajjon helyesen cselekedett-e az az osztály, amely hatalmát féltve, az államokat a szélsőségek örvénye felé

sodorta. Vajjon nem kellett volna a polgári társadalomnak és éppen neki minden erejét arra koncentrálnia, hogy megmentsse a pusztulástól a demokratikus parlamenti kormányzás rendszert, amely egyedüli biztosítéka annak, hogy az államélet ne fulladjon anarchiába.

Katonai diktatura Spanyolországban

Megbukott a kormány. De Rizera tábornok kapott megbízást az új kabinet megalakítására. Direktorium fogja kormányozni az országot

(Madrid, szeptember 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sikertelen marokkói hadjárat miatt kitört elégtelenség rendszérbuktató forradalomra szélesedett ki. Barcelona és több város helyőrségeinek csatlakozása magával ragadta az ország összes helyőrségeit és ma reggelre a junták forradalma az egész vonalon győzött. A permanens minisztertanács Alhucomas kabinetelnök vezetése alatt már későn határozta el magát erélyes intézkedésekre a katonai párttal szemben és hiába küldte Barcelonába a mozgósított hadiflottát a lázadás leverésére, mert ezalatt

egész Spanyolországban a forradalmárok kerekedtek felül.

Az esti órákban dönt el a forradalom sorsa, amikor a madridi helyőrség kormányhűnek vélt parancsnoka, Estella tábornok, proklamációt intézett csapataihoz, hogy a legkíméletlenebb harcot vegyék fel az Alhucomas-kormány ellen. Ezzel egyidejűleg a miniszterelnök megjelent Alfonz királynál, akinek a lázadó katonai személyek elmozdítását, parlamenti bíróság elé állítását és felelősségük megállapítását javasolta. A király azt válaszolta, hogy nem adhat választ addig, amíg pontosan nem informálódik a helyzetről. A miniszterelnök erre

benyújtotta a kormány lemondását,

Olaszország hajlandó tárgyalni Fiuméről

Anglia magatartása engedékenységre bírta Mussolinit. Huszonhatedikén ürtik ki Korfut az olaszok. Kinyomozták a gyilkosokat

(Róma, szept. 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A legfrissebb „Giornale d'Italia” szerint sikerült kideríteni azok nevét, akik az olasz határmegállapítóbizottság tagjait megölték. Hét katona és civil, köztük két hírhedt bandavezér, követték el a gyilkosságot.

A meggyilkolt tiszték holttestét holnap teszik Preverában a „San Marco” hadihajóra, mely huszadikán érkezik Tarentóba s innen Rómába viszik a holttesteket, hogy nagy gyászünnepek között eltemessék. A szertartáson Viktor Emánuel király, a kormány tagjai, a legfőbb katonai méltóságok, a szenátus, a képviselők és a polgári hatóságok is részt vesznek.

Páris, szept. 15. A nagykövetek tanácsa határozatot hozott Korfu kiűritésének ügyében. A döntést egyelőre titokban tartják, de beavatott körök szerint Mussolini álláspontja győzött, amely szerint

szeptember 27-én kell kiűriteni Korfut,

ha addig a vizsgálat befejezést nyer, ha a bűnösöket nem sikerül elfogni Görögország hanyagsága miatt, akkor ez 50 millió lira bírságot tartozik fizetni és megtéríti a megszállás költségeit is.

Az olasz-görög konfliktussal egyidejűleg angol nyomásra a békés elintézés útjára terelik a fiumei kérdést is. Erre vall a félhivatalos olasz Stefani-ügynökség jelentése, mely szerint a fiumei kérdésre vonatkozólag angol forrásból terjesztett **riasztó hírek alaptalanok.**

Olaszország nem intézett semmiféle ultimátumot Jugoszláviához és csupán megjelölte szeptember 15-ét, amikor mindkét kormány közölni fogja elhatározását. E határidőt azonban minden további nélkül meg lehet hosszabbítani. A barátságos meg egyezésnek semmi akadályja nincsen.

Ezt a határidőt valóban meg is hosszabbították. Azzal a tegnapi távirattal szemben ugyanis, mely szerint a jugoszláv válaszejegyzék már megér-

amit a király elfogadott.

Alfonz király csakhamar informálódott a helyzetről, amikor tudomást szerzett a fővárosi garnizon kiáltványáról, melyben a forradalmárok programjukat is ismertették. Ez a program a kommunisták és szeparatisták elleni erélyes harcot foglalja magában. Erre a király Primo de Rivera tábornokot bízta meg az új kormány megalakulásával. Egyben hozzájárult a katonaság által indítványozott direktorium felállításához. A direktoriumot már kinevezték ugyancsak Primo de Rivera elnöklete alatt. A direktorium és az új kormány

parlament nélkül fognak kormányozni.

Madridban nyugalom van. A munka mindenütt folyik.

A londoni sajtó szerint a forradalom a nacionalista fascista tisztek mozgalma volt, amely nem fordult a király ellen. A sajtó aggodalmának ad kifejezést, hogy a katonai nacionalista kormány esetleg Olaszországhoz fog közeledni az eddigi angolbarát politika helyett.

Párisi vélemény szerint Spanyolország marokkói hadjárata a forradalom győzelmével véget ért. A szerencsétlen háboru vezetőit és a volt kormány tagjait bíróság elé fogják állítani.

Svájc elnökének bírói döntését kérik ki Fiume kérdésében.

Ha az olaszok ezt a megoldást nem fogadják el, akkor Nincsics külügyminiszter bejegyzésre terjeszti be a szerződést a népszövetséghez.

De ebben az esetben is Olaszország és Jugoszlávia ismét megkezdik a közvetlen tárgyalásokat. Általában a jugoszlávok kételkednek benne, hogy Olaszországnak komolyan szándéka lenne Fiumét annektálni. Bizonyíték erre az a római jelentés, mely szerint Olaszország belgrádi követe közölte a jugoszláv kormányval, hogy az olasz kormány folytatni óhajlja a fiumei kérdésre vonatkozó tárgyalásokat.

Éhségzavargások Németországban

Berlin, szeptember 15. A fűlszüléziai Beuthenben tegnap délben nagy zavargások voltak a drágaság miatt. A tüntetésnek, mely később rablássá fajult, négy halottja és számos sebesült áldozata van. Délután a tömeg betört az élelmiszeres és ruhaüzletekbe s fosztogatott. A rendőrség ötven lövést adott le. Egy ember meghalt, három súlyosan megsebesült. Összesen tíz letartóztatás történt. Este a városban újabb lövöldözések voltak, melyeknek három halott és két sebesült áldozata van. A tömeg kifosztotta az üzleteket. Ma reggel a tüntetők a városházát is megostromolták. A rendőrség lövéseket adott le a tömegre. Drezdában a munkanélküliek rendeztek véres tüntetést.

Huszezer boldog ember

Irta Artur Rundt

E. P. Tal et Co. Leipzig-Wien kiadásában jelent meg Artur Rundt és Richard Bermann (Arnold Höllriegel) „Palesztina” című könyve, melynek egyik legszebb fejezetét itt adjuk:

Ennek az utnak nagy élménye: a zsidó munkás. Am tetszhet a szemnek a palesztinai hegyes vidékek vad szépsége, a bibliai városok szentsége, a nagy mosé kupoláinak pompája, mélyebben szívünkben marad belekövácsova a váratlan emlék: a változott ember.

Az idegent, ki az uttalan Európa kétségei közül jön ide, megrázza és felszabadítja annak felismerése, hogy ez az igazi út, ez az előre.

Ez a huszezer ember úgy él itten, hogy nincs semmije, de az akarata is hiányzik, hogy valamit szerezzen s nem kívánja, hogy bármi megszereshetők összegyűjtsön. Ezek küzdenek, kemény munkában görnyednek, szenvednek és — nagyon boldogok.

Életüknek ezt a formáját szükségszerű „kommunizmusnak” nevezik, mert az egyéni jog, melyet a közösség ereje elnyomott, eltűnt. De, akik már végigélte valahol az európai kommunizmust és még idejekorán, a szociál-etikai ráeszmélésen keresztül világosan felismerte, hogy mi ennek útja és hova vezet: korrupcióhoz, gyűlölethez és vérhez, — az tudja, hogy itten ugyanaz a szó mást es teljesen mást jelent.

Itt nincs szó nőiességről, itt csendes magátólértedős minden. Mert itt megvan az, ami másutt mindenütt hiányzik, az önfeláldozó, bensőséges és áhítatos odaadás egy eszme szolgálatában. Mert ami itt van — bármennyire is felszabadultak a ritustól — az a vallás.

És itt megvan a mély, testté lett hit, ritka, görcsösség nélkül való egyensúly: szenvedni és boldognak lenni.

Ez az önmagában nyugvó boldogság néha hangos vidámságba oldódhatik fel. Mialatt Jeruzsálemben a családapák féloldalra dőlve olvassák a Hagadát, asztalon a tojás, a hamu, a kiszáradt hus, az almabor, a keserű gyökér és a kovásztalan kenyér eldugott darabja, az afikomen, künn a kolóniák udvarain, a farmokon fiatal telepesek táncra perdülnek és énekelnek, majd az éj közepén befogják a hosszú szénásszekereket és felkeresik a szomszédos farmot, ahol továbbfolytatódik a tánc, hogy azután megint tovább vonuljanak és ez így folytatódik ez véget nem érő ünneplésben, telepről-telepre a pészachon át.

A Dagania-kolónia egyik új lakóházának hálólhelynek használt fedelén állok.

Lábainknál az egyik oldalon a négyszögletes gazdasági udvar, közepén a galambduc, mint valami német parasztudvar, a másik oldalon a kert és a telep. Mindössze tizenöt éves, de már is valósággal pálma, ciprus és szentjánoskenyérfa-park. Köröskörül ültetvények és szántóföldek, ott tulnan a Genezaret-tó tulsó partján a Hermon hólepte csuca.

Egy órája immár, hogy elbeszélgetek David Schmetterling teleppel, aki nem vezetője Dagania népének, csupán annyi az egész, hogy elsőnek jött elibem, amikor az udvarra jöttem. Ő beszélt el a telepítés történetét, ő mesélt a krízisekről, hiányairól, társainak közösen viselt életéről. Eszrevétlenül Tolsztoj neve botlik az ajkamra, ő azonban azonnal visszatart minden összefüggést.

— Természetesen mi ismerjük Tolsztojt, de nem vagyunk aszkéták. Boldogok akarunk lenni és évről-évre minél nagyobb a telepünk előrehaladása, annál boldogabbak vagyunk. Közülünk mindenki a maga módján keresi a boldogságot. Mi itt, Daganiabliek szoros, szigorú közösségben élünk. Röviddel ezelőtt néhányan, még az alapítók közül, másképp határoztak és ezért elhurcolták. Ezek most Nahalalba telepedtek le. Volt-e már ottan?

— Igen, tegnapelőtt. Nahalal természetesen egész más, mint Dagania. Bár az ottani föld is a Nemzeti Alapé, de minden telepese saját maga, elkülönítve gazdálkodik a száz dunamján, mint valami törpe-birtokos. Csúpan a szükséges bevárlásokat és a termés eladását intézik közösen. A nahalaliak a gazdálkodásnak ezt a formáját tartják a jövőbe telepítési mód mintájának.

— Mindent ki kell próbálni. Minden harag nélkül figyeljük ottani társaink munkáját, barátaink maradtak továbbra is. Amikor elkészültek az istállóik, legszebb teheneinket kül-

döttük ajándékba és legtisztább fajtyukjaink költőtojását.

Azután megmutatja a szobáját. Kéttablakos, világos helyiség. A falon egy Michel Angelo-rajz két Dürer-kép. Itt lakik a férj, a feleség és a gyermek; a kicsike ott lenn játszik a telep óvodájában.

Amikor az ember ilyesmit lát, elhallgat ajkán a kérdés: szocialista vagy? vagy hiszed-e azt, hogy az erős egyesek szabadon ható munkássága több boldogságot jelent mindenki számára?

Ez a David Schmetterling, szava, szobája, élete nem valami különlegesség itten. Ilyenek ők mind. Egyesek polgári körből kerültek ide, mások szellemi hivatásukat hagyták ott. Levetkeztek magukról e faj minden fatalitását. Két-három éve sátrak alatt laktak és inaszkadrig folytatják a harcot a kövek és a lázmocsarak ellen. És amikor már kiszáradt a mocsár és a kövek a szántóföldek szélén felrakva hevernek, ime másokká lettek, egy más nép ez.

Talán egy más országban, ahol nincs mocsár és nincsen kö, olcsóbb lenne a telepítés, a munka is könnyebb; — de akkor nem volnának itt ezek az emberek, akkor csak kolonistákat találnánk, az eszme lendülete nélkül, mely csodákat teremt.

Hónapról-hónapra ezer ifju pionir jön Európából az országba. Egyrésztük iskolázatlan, ezek kötőresein kezdik utépítésénél, vagy mint kömivesek, ácsok. Azok, akik földműveléssel akarnak foglalkozni, előbb otthon alaposan felkészülnek erre, a Hannover melletti földmives iskolában Ahlemben, a bádeni Markenhoffban a halbei mintabirtokon, a csehek Leitmeritzben. Ha az iskolát befejezte, akkor a chaluc beáll munkásnak egy jólvezetett nagybirtokra, vagy pedig parasztgazdához.

Bizony Európában keveset tudnak az ilyen tréning komolyságáról és alaposjáról. A múlt évben aratáskor egy felsőausztriai nagygazda kíséretét keresett. Tizen jelentkeztek Bécsből és megígérték, hogy másnap ott lesznek. Mennyire meg lehet lepve ez a derék német agrárius, amikor másnap, amikor kiment a földekre, tíz napbarnított zsidót talált a munkások között.

Palesztinában a chalucot, mihelyt szárazföldre tette lábát, a szentföld kapusa, a kedvesen szigorú Joshua Gordon fogadja. Beviszi a telavivi chaluc-telepre, itt kell várniok addig, míg munkahelyet találnak. Az első stádium a bér munka. Azután utjuk valamelyik kis csoport próbaállomásán folytatódik, melynek egy kis bérelt birtokon kell bebizonyítania néhány év alatt, hogy mit tud. A cél az, hogy valóságos telepesek legyenek és azután beugorjanak valamelyik már meglévő farm megüresedett birtokrészére, vagy pedig résztvegyenek az új ország termelővételében. Ha azután hosszú évek fáradsága után megélhetéshez jutott a chaluc és földet is szerzett, ha egyszer már letelepedett, nincs egyéb vágya: megjavítani a földet, melyen egykor gyermeke hasonlóan fog tovább dolgozni.

A munka nem teher itten. Munkát találni itt azt jelenti: szabad legyen dolgozni. Palesztinában egész mást jelent a munkanélküliség, mint Európában. Itt nem a rideg anyagi hiányt jelenti, mert ez a mondat, hogy Palesztinában még senki sem halt éhen, itt közmondásszerű értelemmel bír, mert a legnagyobb krízisben is valamelyik alap segített a nagy szükségben.

Munka nélkül lenni azt jelenti: kizárt-nak lenni. Ezért az a nagy munkaszomj Palesztinában, amely gyakran különös utakat tör magából.

A munkacsoportok egyik küldöttsége megjelenik az angol kormány képviselőjénél: ötszáz munkanélküli van az országban, a kormány teremtsen szükségmunkát elő. De Anglia takarékoskodik.

— Nem lehet, — mondja diplomatikus kerülővel az angol — nincs pénz.

— A pénz, az a legkevesebb — mondja a munkásvezető. Az embereknek munka kell. Ha csak a pénz az akadály, akkor mi hitelt nyújtunk az angol kormánynak.

— Hogyan, talán pénzt adnak kölcsön?

— Nem, pénzünk nincsen. De ha megbizást ad, úgy kölcsön veszünk, ami a bérre

szükséges. Arra kapunk mi pénzt. Az Ön kormányának, Sir, van hitele. Szívesen vesszük igénybe, csak dolgozhasanak az embereink.

Itt az ideál: a munka, a vallás. A vezető pedig pedig ott áll az eke szarvánál.

Argeto

Argetoianu

(Bukarest, sz) A néppárt kiser időpontja alkalm tettek kiujtalt. békült ki pártját ket ki akarja al toianu arra szá nül a kongressz jával kellemetl könnyen kicsika jesítését.

Argetoian tani Averscuna esetén a vidéki követni, ivet kö zeői között, an madások mejin Cudalbu Popesc követelik. Pop megindítója ha zését, mert av egy sem akadt, aláirni.

Argetoian bormok kiáltván amely a mai a szövege:

— Avers a párt egyes ta A párt vezére olyan lépésnek hogy anarchiát ben. Ezért a m

A ter szabads

Osvada kiválóbb közg visszavonulása séget fejt ki. helyettese, m mával foglalk kihatnak a g képen érdeke sáról és értél lyeket cikks nyekből köző

A nagykö rása következté ságával foglall megoldások, t szorítások a fog amely ilyenform vagy pedig oly spekulánsok kü

Vélemény ságának kérdés nak. A zaj, am ságáért, különö kedelemért csaj tokozásának és fenyegeti, hogy dalni krízisünk Nem ker hogy a megnag termelés szaba problémájának az egyesülés té és kitapasztalat

Az egyes Bukovina és H tak voltak és pétérvár vezető az ökirályságba helyt, amelyek goztak — az bonanemüekre a belföldi szük ben mint nyer

Ma belet hinárjába, ame életet szabályo melésünk mely Azt feleljük:

A gabon sülés kezdetét

Az izraelita **hosszunap** alkalmával

kedden egész nap nők részére,
szerdán férfiak részére

egész nap nyitva lesz a

Diana fürdő

gőzosztálya

Ha művészi kivitelű **fa vas butort**

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit Asztalok furnírszükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

Tűzifát aprítva és ölszámra szállít **Stotter** Cal. Reg. Ferdinand 44. Telefon 800

Fűszer és gyarmatárak legelőnyösebben

Bermann W. nagykereskedőnél Cluj,

Piața M. Viteazul 39. Telefon 76. 1493

KÖZPONTI BAR

Minden este

Sarkadi Aladár

a budapesti Vígyszínház művészeinek vendégjátéka és még

20 elsőrendű attrakció!

Asztalok előre megrendelhetők! Telefonszám 6—08

Nagy occasio!

Harisnyák, keztyűk, kötött kabátok eredeti gyári áron árusítatnak a

SPORT

kötött-szövött áruházban, Cluj

Cal. Reg. Ferdinand 16.

Állami hivatalno-

koknak külön engedmény

Leszállított árak

Argetoianu Averescu ellen — Averescu Argetoianu ellen

Argetoianu bukott el a harcban. A politikai pártok egymásról terjesztik a bomlási híreket

(Bukarest, szept. 15. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A néppárt kisenevi kongresszusának közeledő időpontja alkalmából a pártban a régi ellentétek kiújultak. Argetoianu, aki csak látszólag békült ki pártjával, a kongresszus előtti heteket ki akarja aknázni politikai céljaira. Argetoianu arra számít, hogy Averescut közvetlenül a kongresszus összehívása előtt újabb akciójával kellemetlen helyzet elé állítja és így könnyen kicsikarhatja tőle követeléseinek teljesítését.

Argetoianu barátai be akarván bizonyítani Averescunak, hogy esetleges pártszakadás esetén a vidéki szervezetek Argetoianut fogják követni, ívet köröztek a vidéki szervezetek vezetői között, amelyen az Argetoianu elleni támadások megindítóinak, Jean Atanasiunak és Cudalbu Popescunak a pár-ból való kizárását követelik. Popovici Tasca a kizárási akció megindítója hamar abbahagyta az ívek körözését, mert a vidéki szervezetek vezetői között egy sem akadt, aki az ívet hajlandó lett volna aláírni.

Averescu pártfegyelmi elé utalja Argetoianut

Argetoianu újabb akciójára Averescu tábornok kiáltvánnyal felelt. A kiáltványnak, amely a mai „Indreptarea“-ban jelent meg, ez a szövege:

— Averescu tábornok arról értesült, hogy a párt egyes tagjai aláírást gyűjtenek ellene. A párt vezére ezt az akciót nemcsak elítéli, de olyan lépésnek minősíti, amely alkalmas arra, hogy anarchiát honosítson meg a párt kebelében. Ezért a mozgalom kezd-ményezőit a párt

vezére az alapszabályok értelmében a párt fegyelmi bizottsága elé fogja utalni.

A bukaresti ellenzéki lapok véleménye szerint Argetoianu nem hagyhatja válasz nélkül Averescu kiáltványát. A válasz pedig csak Argetoianu lemondása lehet. Popovici Tasca akciójának kudarca meg kell hogy győzze Argetoianut arról, hogy a kisenevi kongresszustól sem remélheti céljainak beteljesedését.

A parasztpárt cáfolja a bomlásról terjesztett híreket

Az „Indreptarea“ ugyanabban a számban, amelyben Averescu kiáltványát közli, a parasztpárt készüléfében lévő bomlásról ad hírt. A „Viitorul“ mai száma ugyancsak ezt a hírt közli. A parasztpárt hivatalos lapja az „Aurora“ hosszabb cikkben reflektált a két lap híreszteléseire.

— A liberális párt és a néppárt — írja az „Aurora“ — a teljes csőd előtt állanak. A „Viitorul“ és „Indreptarea“ pártjaik bomlását azzal igyekeznek takarni, hogy a parasztpárt bomlásáról adnak hírt. A helyzet pedig az, hogy a parasztpárt erejének teljében van és a párt vezetői között a legteljesebb harmónia uralkodik. A parasztpárt sorozatos erdélyi népgyűléseit az erdélyi parasztpárt kitörő lelkesedéssel fogadta, a párt tagjainak teljes a bizalma a párt vezetőségében.

— Az általános lelkesedés, amellyel az ország egész parasztsága a parasztpárt lobogója alá sorakozott, új korszakhoz juttatta a pártot. A megerősödött és újjászületett parasztpárt pedig újra fel fogja venni a harcot az uralkodó oligarchia-rendszer ellen.

rendszabályoknak és rezsimeknek vannak alávetve amelyek amilyen abszurdak, olyan vétkesek is. Az állam beavatkozása a gabonaneműek termelésébe folytatódott a háború után. És ma is tolytatódik többé-kevésbé barbár módon a rekvirálás, a maximálás, a kontingentálás és az exportpermisz rendszerével. Ugyhogya ma abban a szomorú helyzetbe jutottunk, gondjaink vannak a belföldi ellátást illetőleg nekünk, mezőgazdasági országnak, 200—400.000 vagon gabonanemű évenkénti kivitelével. Különösen a buza termelése a rendszabályok és napi vexációk következtében a teljes megszüntetéssel fenyeget. Mert a termelők kukorica- és rozstermeléssel foglalkoznak, mely kevésbé van „szabályozva“ és ennek következtében rentabilisabb.

Ugyanaz a helyzete a mezőgazdasági iparosoknak: a malomtulajdonosoknak. Az őrlési ipar kiváló gazdasági iparága az országnak és ez az ipar ma, a kormányok rendszabályai és rendeletei révén, a lejtőre került. A kormány 1923-ban — tehát öt évvel a háború után — még mindig követeli az őrlés rendezését a kiörlés százaléka arányában, a különféle lisztajtók készítését maximális árak mellett és érthető, végleges eltiltással az exporttól. Lehet hogy később ez permiszszal lehetséges lesz.

Hogy a nemtörődömség még végzetesebb legyen, egy vagon exporttakszájaként mintegy harmincezer lejt kötötték ki idegen valutában. Ilyen feltételek mellett érthető, hogy a malmok, akiknek háta mögött az ádrágitási törvény leselkedik, kénytelenek lévén az önkényesen megállapított maximális árakat tiszteletben tartani, üzemeiket nem tudják a szükséges stokkal ellátni és ilyenformán a közlekedésben, különösképpen a városok, a hadsereg és az iparvállalatok élelmezésében veszélyes zavarok állanak be a szükségletek szempontjából. Ami a tengeri és a rozs industrializálását illeti, a rendeletek és tilalmak egymást nyomon követik.

A szesznek gabonából való készítése, továbbá a gabonaneműeknek más iparágakban való felhasználása egyszer meg van szorítva, másszor megengedve permiszszal, vagy anélkül. Ugyanabban az időben a gabonaneműek exportja — nyolc éven át megszakítás nélkül — vagy meg van engedve, vagy meg van szorítva, de minden egyes esetben csak permisz utján.

Hasonló feltételek mellett érthető, ha a gabonaneműek termelése minden szabadság hiányában a teljes megszűnés veszedelme előtt áll és a gabonaneműek és liszt kivitele következtében, mely Romániának főkivitele, az a szegényteljes helyzet támad, melyet a statisztika a passzív kereskedelmi mérlegünkben feltüntet.

Az Uj Kelet regénye

Szeptember 22-i számunkban hatalmas zsidó regény közlését kezdjük meg. A dán irodalom egyik legkimagaslóbb nagyságának örök értékű alkotása ez a regény. A regény címe magyar fordításban

Egy zsidósors (Een Jøde)

és írója, Jakob Meir Goldschmidt, a legnagyobb dán regényíró. Az „Een Jøde“ az összes nagyobb kultúrnyelvekre le van már fordítva, angol, francia és német kiadásai százezernyi példányokban jelentek meg. Az

Egy zsidósors

lelket lenyűgöző regénybonyodalom keretében és egyetlen ember élettörténetébe sűrítve jeleníti meg a nagy zsidótragédiát és világfelfogásban, jellemfestésében, miljörajzainak fájdalmas őszinteségében és az egész regény irodalmi grandiózitásában páratlanul áll a zsidó regények között. Az

Egy zsidósors

szeptember 22-iki számunktól kezdve folytatásokban fog az Uj Kelet hasábjain megjelenni. Az Uj Kelet ennek a hatalmas zsidó regénynek közlésével intenzívebben kívánja azt a kulturhivatását betölteni, hogy a zsidó irodalmat olvasóival megismertesse.

Három gyilkosság Berlinben

Rablógyilkosság a frankfurt-berlini vonaton. Két kéjgyilkosság

(Berlin, szept. 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Izgalmas, mozdramába illő rablótámadás történt közvetlenül Berlin mellett Grossbeerenben, a frankfurt-berlini személyvonaton. Hajnali öt óra körül a grossbeereni őrház felvigyázója látta, hogy az arrahaladó személyvonaton több ember dulakodik. A telefonállomáshoz sietett és megfigyelését azonnal jelentette a közeli állomás főnökségének. Az volt a gyanúja, hogy vasuti rablótámadás történik a vonaton. Mihelyt leadta a telefonjelentést, végighaladt a vasuti vonal mentén és alig egy kilométernyire az őrházról a sínek mentén több sebből vérző emberre akadt, aki már alig lélegzett. A szerencsétlen embernél nem volt se pénz, se értéktárgy, papirosai is hiányoztak. A vasuti őr nem tudta megállapítani kilétét. Nyomban értesítette a hatóságot, mire a haldoklót egy közeli faluba vitték. Az áldozat még utközben meghalt. Grossbeerenben a vasuti őr jelentése ellenére sem vizsgálták át a vonatot. Az állomásfőnök a jelentést továbbította Berlinbe, ahol a rendőrség emberei várták a vonatot, az utasok között azonban nem találtak senkit se gyanusnak. A gyilkosok valószínűleg időközben leugrottak a vonatról. A meggyilkolt podgyászát vérrel beszennyezve megtalálták az egyik vasuti fiúkében.

Ezzel a gyilkossággal csaknem egyidőben még két gyilkosság történt Berlinben. Az Uhland-Strasse egyik üres télkén holtan találtak Partkovszki Ingeborg kilencéves kisleányt. A kisleány koponyája össze volt roncsolva, a nyakán pedig cukorspárga. A vizsgálat megállapította, hogy a kis Ingeborg délben egy barátnőjével tért haza. Nem találta otthon anyját, míg rá várt, vihették el a kisleányt, hogy aztán borzalmasan végezzenek vele. Szülei éjjel hosszú kutatás után akadtak rá a szomszéd telken. A vizsgálat megállapította még, hogy a gyermeken a gyilkos erőszakot követett el.

Még alig fejezte be a nyomozás munkáját a rendőrség, amikor Reinickendorfba hívták a büntető osztály vezetőjét. Ott egy homokföldön akadtak rá Hedwig Plettig ápolónő holttestére. A meggyilkolt nőn alig volt ruha, testén ütések és mély szurások nyomai. A vizsgálat megállapította, hogy Plettig Hedwigen is először erőszakot követtek el, azután gyilkolták meg. Szemtanuk állítása szerint a gyilkosság éjszakáján egy sebesen száguldó autó haladt át Reinickendorfon, másnap reggel még látható volt az autó kerekeinek nyoma. A vizsgálat azt hiszi, hogy a holttestet ezen az autón vitték az elhagyott helyre.

Szófiában ostromállapot van

Ruszcuk, szeptember 15. A letartóztatott szófiai kommunisták nagyrészt szabadonbocsátották, csupán a vezérek maradtak fogva. Az este 8 órán tuli közlekedésre vonatkozó rendszabályok továbbra is érvényben maradnak, valamint az a rendelkezés is, amely eltűnt magánosoknak a telefonbeszélgetést.

A termelés fokozása, szabadsága és értékesítése

Irta Vasile C. Osvada

Osvada Vasil egyike Erdély és Bánát legkiválóbb közgazdászainak, aki a politikától való visszavonulása óta élénk közgazdasági tevékenységet fejt ki. Mint a Malomszövetség elnökhelyettese, most főként a kenyér- és lisztproblémával foglalkozik. Olyan tényezők ezek, amelyek kihatnak a gazdasági élet minden ágára. Mindenképpen érdekesek Osvadának a termelés fokozásáról és értékesítéséről írott megjegyzései, amelyeket cikksorozatban tesz közzé. A közleményekből közüljük az alábbiakat:

A nagyközönség — a problémaérthető elcsavarása következtében — főleg a kereskedelem szabadságával foglalkozik, miután a rendszabályok és megoldások, továbbá a rendőri természetű megszorítások a fogyasztó közönséget érintik elsősorban, amely ilyenformán képtelen szükségleteit fedezni, vagy pedig olyan helyzetbe kerül, hogy a bátor spekulánsok kihasználják.

Véleményünk szerint a kereskedelem szabadságának kérdése felette áll a termelés szabadságának. A zaj, amelyet a belső kereskedelem szabadságáért, különösen a külföldi feltételes exportkereskedelemért csapnak oly nagy, hogy a termelés fokozásának és szabadságának kérdését az a veszély fenyegeti, hogy évek óta tartó gazdasági és társadalmi krízisünk másodrendű okai közé süllyed le.

Nem kerülheti el megállapításainkat a tény, hogy a megnagyobbított Romániában nemcsak a termelés szabadságának, de magának a termelés problémájának különféle arculatai vannak, amelyek az egyesülés tényéig teljes egészükben ismeretlenek és kitapasztalatlanok voltak.

Az egyesüléséig, különösen Erdély, Bánát, Bukovina és Besarabia termelési lehetőségei adóttak voltak és függtek Budapest, Bécs és Szentpétervár vezető köreitől. Ugyanabban az időben az okiráltságban — kivéve néhány gyárat és műhelyt, amelyek a folyó szükséglet fedezésére dolgoztak — az össztermelés különösen csak a gabonaneműekre és petróleumra szorítkozott, melyet a belföldi szükséglet fedezése után a legtöbb esetben mint nyersanyagot exportáltak.

Ma belekerülven a törvények és rendeletek hínárjába, amelyek az állítják, hogy a gazdasági életet szabályozzák, azt kérdezzük, változatos termelésünk melyik ágának van meg a szabadsága? Azt feleljük: egyiknek se.

A gabonaneműek és az őrlmények az egyesülés kezdetétől kezdve, éppen mint ma is, oly

A népszövetség még nem foglalkozott a magyar kölcsönüggyel

Kállay pénzügyminiszter a kisantant államaival folytatott tárgyalásokról. Magyarország elfogadja a gazdasági ellenőrzést

(Budapest, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kállay Tibor magyar pénzügyminiszter és báró Korányi Frigyes párisi magyar követ tegnap elhagyták Genfét. A két politikus nyilatkozatot adott a „Pesti Napló“ bécsi munkatársának. Eszerint a népszövetség még nem foglalkozott a magyar kérdéssel. A kormány tagjainak genfi utazása azért történt, mert ez adott legmegfelelőbb alkalmat a kisantant államférfiaival való találkozásra és Magyarország és szomszédai között felmerült kérdések rendezésére.

A genfi megbeszélések politikai, jogi, és pénzügyi kérdések körül forogtak. Azonkívül a kölcsönről folytak, mert a jóvátételi bizottság régi határozata nem volt alkalmas arra, hogy a külföldi aranykölcsönt realizálni lehessen. A pénzügyminiszternek az az impressziója, hogy sikerülni fog mielőbb megfelelő eredményre jutni és már mostan is az eddiginél jóval kedvezőbb atmoszférát lát a kölcsönkérdés kielégítő megoldására.

Mindkét kérdéskomplexumban

még hosszabb tárgyalások szükségesek

és a referenseknek beható munkát kell végezniük. A kisantant képviselőivel folytatott tárgyalások elsősorban politikai és nem kimondottan pénzügyi kérdésekről folytak. Kállay ezért nem maradt Genfben, de Bethlen miniszterelnök ott maradt és tovább tárgyal.

Budapest, szept. 15. Kállay és Korányi ma reggel Budapestre érkeztek. A pénzügyminiszter nyilatkozott a genfi utról a sajtónak. Kállay kijelentette, hogy

a legbehatóbb tárgyalások a csehekkel folytak,

akkal a referensek útján Magyarország már hosszabb ideje tárgyal. A függő pénzügyi kérdésekről nemrégiben végleges megállapodások

A taxi meghal

„Mától fogva a berlini autótaxik tarifájának tízmilliószorosra fizetendő.“

(Berlin, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lassan-lassan elbucsuztunk a berlini autótaxiktól anélkül, hogy észrevettük volna. Egy szép napon valamilyen sürgős dolgunk akadt, már éppen autótaxi után akartunk szólni, de ugyanebben a pillanatban belenyilalt a szívünkbe: nem engedhetjük meg már magunknak. Annyi pénz, amennyibe egy autótaxi kerül, talán nincs is egész Berlinben. Minden új szám, amely a taxin előreugrik tízmillió márkát jelent. Szinte magától értetődően állapítjuk meg, hogy alig emlékszünk már az időre, amikor autótaxi végig a gesztenyés Kurfürstendammon.

A helyzet ma ez. Két csoportra lehet osztani az embereket: olyanokra, akiknek saját autójuk van és olyanokra, akiknek nincs autójuk. Az első osztálynak nincs szüksége taxira, a harmadik osztály nem tudja megfizetni. Közben volna még a második osztály, az úgynevezett középosztály, amely régesben a taxit használta, ez azonban tudvalevőleg kipusztult.

Egy taxisoffőrrel eszközölt interjú során azonban kiderült az öröndetes tény, hogy hébe-korba mégis akadnak emberek, akik rászánják magukat egy taxiutazásra. Ilyenkor természetesen a soffőrnek szerencséje van. Néhány héttel ezelőtt három-négy fuvar is esett egy napra, ma azonban tizenöt órát is várni kell a standon, amíg egy utas jelentkezik. És egy utas bizony alig fedezi az ebéd költségét. Ki utazik ma? A sétatákosok teljesen megszűntek.

A színházak, éttermek és kávéházak előtt vendégekre várni teljesen hasztalan. Ha utazni akar valaki, harminc konflis ajánlkozik és ez mégis olcsóbb. Azok a városrészek, amelyek még nemrég eldorádói voltak a taxinak, mint a Friedrichstadt, Kurfürstendamm, a bajornegyed ma halottak, csak a börze- és banknegyedben kinálkoznak lehetőségek az éhes soffőröknek. Az utasok börzianerek, magasabb banktisztviselők és néha egy-egy ügyvéd, akinek nagyon sürgős dolga van.

Megkérdeztük a berlini bérautótulajdonosok elnökét, hogy képzel el az autótaxi jövőjét. A következő feleletet kaptuk:

Ha nem történik hamarosan csoda, az autó-

is létesültek, amelyek csak ratifikálásra várnak. A mostani tárgyalások a kereskedelmi szerződésre, a határforgalom rendezésére, a tisztviselői ellátásokra, az állampolgárságra, a vasuti, közlekedési kérdésekre, az utlevélügyre, a kölcsönös ellenséges propaganda beszüntetésére, a jogsegélyre és a kisebbségi kérdések rendezésére terjeszkednek ki.

Nagyjában ugyane kérdésekre terjeszkedett ki a Nincsic jugoszláv külügyminiszterrel való tárgyalás is, akivel az a megállapodás történt, hogy

Magyarország és Jugoszlávia megbízottjai a népszövetség ülése után részletes tárgyalásokat kezdenek.

Legkevesebé haladt a románokkal való tárgyalás, minthogy a román állam Genfben időző képviselői a magyar kérdésekre nem voltak ellátva a kellő instrukciókkal. Bethlen genfi időzése alatt ezek a tárgyalások is lényegesen előbbrevihetők.

Megbeszélés tárgya a hatalmaknál a gazdasági ellenőrzés

ügye és az a kérdés, hogy ezt a kontrollt milyen szerv által gyakorolják. Kállay természetesen találja, hogy az adott viszonyok mellett a kölcsön ellenőrzés nélkül nem realizálható.

A pénzügyminiszter megcáfolta azt a híresztelést, mintha egyelőre csak a kisebb kölcsönről tárgyalnának a magyar delegátusok, melyet azután a végleges rekonstrukció céljait szolgáló nagy kölcsön követné. A genfi megbeszélések tárgya olyan

hosszulejárta kölcsön,

amely mentesítse Magyarországot a jóvátételi fizetés és a zálogok terhe alól. A népszövetség decemberben újból ülésezni fog s Kállay reméli, hogy addig a rekonstrukciós kölcsön ügye teljesen tisztázódhat.

taxi napjai meg vannak számolva. Kétezerhatszáz taxi közül ma már csak kétezer utazik és nap-nap után vonnak ki újabb kocsikat a forgalomból. A legrosszabb helyzetben azok a taxitulajdonosok vannak, akiknek csak egy autójuk van és maguk vezetik azt. Egész nap az utcán kóborolnak, reggel a banknegyedbe mennek, délben a nagy szállodák elé és este a vonatokhoz és nem találnak senkit, aki megszólítsa őket.

— Maga az egyesület is elébe néz a veszélynek, hogy rövidesen feloszlatjuk, mert a tagot nem tudják fizetni a tagdíjat. Az alkalmazottaknak már fel is mondtunk. Mint utolsó mentési lehetőséget, javaslatot tettünk a rendőrigazgatóságnak, hogy a páros napokon csak a páros számú kocsik és páratlan napokon csak a páratlan számúak közlekedhessenek. Ilyenformán igazságosabban oszlana meg a kereslet.

Nekünk azonban teljesen közömbös, hogy elfogadja a rendőrigazgató a Taxi egyesület javaslatát, vagy sem. Mert akár páros, akár páratlan számú autók utaznak, mi már rég nem lehetünk utasok. Nekünk a kulcsszám magas és az idő súlya nyomja a vállunkat. Isten veled kedves autótaxi. Nem árasztottál ugyan kellemes illatot magad körül, de mégis szép volt rajtad repülni. Most eltűnsz előtűnk, mert lassanként minden eltűnik, ami egykor kissé megkönnyítette és megszépítette az életet. (S. M.)

Az összes őszi divatujdonságok

nagy választékban raktárra érkeztek

HELLER, WEISZ és MOLNÁR

céghez, Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand (v. Wesselényi M.-u.) 6. szám

Gyapju ruhaszővetek 150 lejtől

l-a velour kabát-kelme 460 lejtől

l-a férfi raglán-double 460 lejtől

Az „Éva“ vásznak egyedüli gyári lerakata

Raglánok,

öltönyök, gyermekruhák megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj, Piața Unirei 14.

Telefon 431.

Nagyothallók figyelmébe! Nem kell többé hallócsó!

Legújabb rendszerű berlini villamos zsebteléfono

(Akusztik készülék) elemmel nagyothallók részére kapható: NEMETI MÓRNAL Oradea-Mare (Nagyvárad), Teleky-u. 15 sz. alatti lakásán, ahol azok bárki által kipróbálhatók. Ha még oly magasfokú a nagyothallás, a normális beszédet is jól lehet hallani. Prospektust ingyen küld. 6209

Írógépek

és kellékek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493. Finkler Antal

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barjiu (v. Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Feketeerdői üveg és mindennemű

porcellánárut legolcsóbban

Telefon 586

Kerekes Ernő

áruházában vásárolhat Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 4. Engross! Endetail! 1484

WILHELM FEUCHTWANG

REPREZENTANTUL AL FIRMEI

GOITEIN, MICHAEL & CO., WIEN

TIMIȘOARA

TELEGR: POLYCHEMIE, TIMIȘOARA

TEL. 19-78

Vegyik cikkek en gros Raktár Temesvár

H
Az Uj Kelet az e napilapja.
Az Uj Kelet cikkek jelölésével
Előfizetési árak:
félre 320
Jelölés szerkesztő
Óronánában és ki
Rador Publ
hirdetési ir

Vasárnap
Embereké, akik
lelkeseidük és
tiltakozásuk maj
szeretjük is. V
retének tudják
aki ismeretlen
fiatalos és nyus
és írásait nyese
a természet hig
mert az ujságir
lelki berendezke
tikusától is, az
becsületes ujsá
hirnevet, az ujs
destruál és ig
amely bűnök t
talansághoz hall
író, aki ujjongat
amelyet legfelje
nyezni képes tr
mértőlre vanna

Olyan pál
vénye az egyed
tobák és üresfe
vizeken, ha a
gasztják, de a
azok a szív és
letajnokai. So
küzdés sok ezer
idáig. Kevés k
nül megállhat.
nálunk, amely
galmat és gond

Most aka
nap jövedelméb
vári Sétatér, a
azokat, akikhez
tűjeivel, jöjjetek
napra hozzánk,
ról-napra az eg
berek figyelmét
közönsége meg
azokhoz, akik
szívvel fog érez
ők kardoskodna

— A jap
Bukarestből jele
értesítette a ko
tervbe vett ro
trófa következté
trónörökös egy
Romániát.

— Végie
lakáshivatal u
akció nem j
K. lozsmegye pu
ügyminiszter ele
tervezetét. Am
a miniszter nem
séget, hogy az
berleti törvény
lozsvárt kivétele
tést a miniszte
szerint a minisz
kozott a lakásh
zettel, hanem e
javaslatot.

— Hatie
esete. Könny
történt tegnap
lozsvári orvost
Fried bankigaz
indult haza Ter
kis patak hidj
lévő fahid a tel
tiegan könnyebb
seket szenved
nyomozást ann
balesetért kit te

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.
 Felelős szerkesztő: **Farten Ernő dr.**
 Óroraániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag **Rador Publicitate** (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Ujságirónap

Vasárnap Kolozsváron az ujságírók napja lesz. Embereké, akik napjukat másokért szokták élni, lelkesedésük és haragjuk, megbotránkozásuk és tiltakozásuk majdnem mindig másokért lobog, a szeretetük is. Valahogy a társadalom élő lelkiismeretének tudják magukat a kezdő ujságíróktól kezdve, aki ismeretlen mámorosságban él a szép és igazság fiatalos és nyugtalan keresésében, akit tékezni kell és írásait nyesegetni az öreg publicistáig, akinek a természet higgadtságát parancsolna, de nem tud, mert az ujságíró-matéria más és törvényei mások, lelki berendezkedése elhajlik a művésztől, a politikusétól is, az ujságíró — az igazi, a vérbeli és becsületos ujságíró — nem hajszolja a sikert és hírnevet, az ujságíró igazságot keres, igazsággal destruál és igazsággal épít. Az az emberfajta, amely bűnnek tudja, ha igazi vagy vélt igazságtalansághoz hallgatnia kell, az az ember az ujságíró, aki ujjongani tud egy nemzet föl szabadulásán, amelyet legfeljebb ha a földrajzból ismer és könnyen népes tragédiája felett, amelyek ezernyi mérföldre vannak tőle.

Olyan pálya, amelyen a kiválasztódás törvénye az egyedüli tálan, amely érvényesül. Az ostobák és üresfejűek ideig-óráig evezhetnek a sajtóvizeken, ha a vitorlákat muló konjunkturák dagaasztják, de akik életpályája lett az ujságírás, azok a szív és munka emberei, az igazság becsületbajnokai. Sok megpróbáltatás és sok ideg, sok küzdés sok ezer sárkánnyal, amíg az ujságíró eljut ideig. Kevés közöttük, aki pályája végéig töretlenül megállhat. Még nincs az a gazdasági adottság nálunk, amely a megrokkant ujságíró számára nyugalmat és gondmentességet biztosíthatna.

Most akarják ezt megteremteni egy ujságírónap jövedelméből. Vasárnap megélenkül a kolozsvári Sétatér, az ujságírók mulatságra invitálják azokat, akikhez napról-napra szólnak az ujság betűjeivel, jöjjetek mulatni, jöjjetek a kedvünkért egy napra hozzánk, figyeljétek reánk, reánk, akik napról-napra az egész esztendőben irányítjuk az emberek figyelmét. Nem kétséges, hogy Kolozsvár közönsége megérti a hívó szót és eljön vizitálni azokhoz, akik napról-napra fölkeresik és azzal a szívvel fog érezni az ujságírókkal, amilyen szívvel ők kardoskodnak a közönség igazáért.

A japán régens nem jön Romániába.
 Bukarestből jelentik: A japán követség ma arról értesítette a kormányt, hogy a japán trónörökös terve vett romániai látogatása, a japán katasztrófa következtében, egyelőre elmarad. A japán trónörökös egy későbbi időpontban keresi majd fel Romániát.

Végleg megszűnt a lakáshivatal.
 A lakáshivatal újrafelállítása érdekében megindított akció nem járt eredménnyel. Megirtuk, hogy Kolozs megye prefektusa, Muresan Septimiu, a belügyminiszter elé terjesztette az új lakásbizottság tervezetét. Amint megbízható forrásból értesülünk, a miniszter nem akarta egyedül vállalni a felelősséget, hogy az általános és országos érvényű lakbérleti törvény rendelkezéseivel ellentétben Kolozsvárt kivételes állapotot teremtsen, ezért a döntést a minisztertanácsra hárította. Értesüléseink szerint a minisztertanács érdemben nem is foglalkozott a lakáshivatal visszaállításáról szóló tervvel, hanem egyszerűen ad acta tette az egész javaslatot.

Hatiegan orvosprofesszor autóbalesete.
 Könnyen vezetéssé válható autóbaleset történt tegnap délután Vingánál. Dr. Hatiegan kolozsvári orvost Temesvárra hívták a nagybeteg dr. Fried bankigazgatóhoz. Az orvos tegnap délután indult haza Temesvárról. Midőn egy Vinga melletti kis patak hidjára ért az autó, a rozoga állapotban lévő fahíd a teher súlya alatt leszakadt. Dr. Hatiegan könnyebb, sofförje pedig súlyosabb sérüléseket szenvedett. A rendőrség megindította a nyomozást annak megállapítására, hogy az autóbalesetért kit terhel a felelősség.

Constantinescu miniszter hazaérkezett.
 Bukarestből jelentik: Constantinescu földművelésügyi miniszter ma érkezett haza karlsbadi fürdőkurájáról. A miniszter a héten veszi át minisztériuma vezetését.

Két chalucot meggyilkoltak Haifában.
 Jeru zsáemből jelentik: Haifa közelében Weinstein és R eiter nevű chalucokat meggyilkolva találták. A közelebbi részletek még hiányoznak.

Vasuti karambol.
 A máramarosziget — halmi vonalon, Szigettől husz km-re fekvő Campulung la Tisa (Hosszmező) állomáson a 2554. számú tehervonat mozdonya tolatás közben neki futott az első vágányon tároló kicsisor két utolsó kocsijának. Ugy a két kocsi, amely kiesett a sínokról, mint a mozdony sulyosan megrongálódott. Emberéletben kár nem esett s a forgalmat még az éjjeli órákban sikerült helyreállítani.

Felfüggesztett rendőrtisztviselők.
 Bukarestből jelentik: Braiában az utlevélpanama miatt két rendőrtisztviselőt felfüggesztettek állásából. A szabálytalanságok elkövetői ellen az ügyészség is eljárást indított.

Orvosi hír.
 Dr. Elekes Miklós, az egyetemi elmekórtani klinika tanársegéde, orvosi rendelését Str. Regina Maria (v. Deák Ferenc-u.) 41. szám alatt megkezdte.

Az antiszemita Jasi.
 Jasiból jelentik: A rendőrség letartóztatott több középiskolai diákot, akik az utcán haladó zsidókat inzultálták.

Tanárok kongresszusa.
 Bukarestből jelentik: Az egyetemi tanárok országos kongresszusát szeptember 23—26. napjain fogják megtartani.

Betörő, akit működésének megkezdése előtt tartóztattak le.
 Szerdán este veszedelmes betörő került a kolozsvári rendőrség kezébe. A rendőrség emberei a Holdvilág-utcában tartottak razzitát, midőn észrevették, hogy egy gyanús külsejű fiatalember az egyik ház kapumélyedésében meghúzódva akarta elkerülni az igazoltatást. Ilea detektívönök igazolásra szólította fel a fiatalembert, ki erre futással akart menekülni. A detektívek azonban hamar kézrekerítették s a detektívönök elé vitték, aki felismerte benne Ráder Imre régóta körözött veszedelmes betörőt. A betörő előadta, hogy már egy hónapja Kolozsváron tartózkodik, de nagyobb szabású betörést még nem követhetett el. Bukaresti szerzeményéből tartja fenn magát. Az elmúlt hónapban a bukaresti rendőrség emberei figyelni kezdték, ő azonban észrevette, hogy a detektívek nyomon követik s egy szép napon elpályázott Bukarestből. Ismét régi székhelyén, Kolozsváron akart „operálni” s a napokban készült nagyobb szabású betörést elkövetni, mert a pénze már elfogyott. Szerecsétlenségére azonban rendőrkézre került, mely átadta az ügyészségnek.

Orvosi hír.
 Dr. Goldenberg Pál ideg-orvos külföldi utjáról hazaérkezvén rendelkezéseit és phisiotherapiái kezeléseit ismét megkezdte.

Fejlesztés a Mold-per ügyésze ellen.
 Aradról jelentik: Érthető feltűnést keltett néhány hét előtt, hogy dr. Miclosi Emil itteni ügyvédet az ügyészség a Mold-ügyből kifolyólag letartóztatásba helyezte és huszonnégy órán át az aradi ügyészség fogházában tartotta. A letartóztatás egy állítólagos miniszteri levél miatt történt, amelyet dr. Miclosi Emil adott át az ügyészségnek. Az ügyvédet másnap a vádtanács szabadon engedte. Most aztán igen érdekes fejleményei vannak az ügynek. Miclosi Emil fejletést adott be az ügyésze ellen, aki annakidején a letartóztatást foganatosította a büntető-törvénykönyv 193., 475. és 179. pontjaiba ütköző hivatalos hatalommal való visszaélés, személyes szabadság és hivatali titok megsértése miatt. A fejletés szerint a fenti bűncselekményeket az ügyész azáltal követte el, hogy Miclosit minden jogalap nélkül letartóztatta és e letartóztatásból csak huszonnégy óra lettele után engedte szabadon. Miclosi dr. nevében a fejletést Marsieu Jusztin dr. adta be.

Ausztriában megszűnik az utlevélrendszer.
 Bécsből jelentik: Az osztrák kereskedelem és ipar érdekképviseletai már régóta harcot folytatnak az utlevél- és vízumkényszer megszüntetése érdekében. Az osztrák kereskedelem és ipar vezetőtényezői szerint az utlevélkényszer akadályozza meg, hogy Ausztria a dunai államok kereskedelmi központjává fejlődjék. Az osztrák kormány mind eddig elutasítlag viselkedett az akcióval szemben, most azonban — miként lapunk bécsi szerkesztője értesül — az osztrák kancellári hivatal fontolóra vette az ipar és kereskedelem követelését. A kancellári hivatal ugyanis meggyőződött arról, hogy a különböző utlevélhivatalok, külföldi utlevél-

osztályok és határkirendeltségek fentartása sokkal többbe kerül, mint az a jövedelem, amelyet az utlevelek és vízumok illetékei eredményeznek. Eppen ezért az osztrák kormány legközelebb több konzulátust, többek között a pozsonyit, zágrábit és szarajevóit meg fogja szüntetni és ezzel egyidejűleg szabadabb teszi majd a beutazást Ausztriába.

A magánvasutak kártalanítása.
 Bukarestből jelentik: A napokban a pénzügyminisztériumban a magánvasutak képviselőinek részvételével értekezlet volt, amelyen megbeszéltek a magánvasutak kártalanítási ügyét. E vasutak ugyanis a CFR. üzeméhez való átadás alkalmával károkat szenvedtek, amelyeket most kártalaníttatni kívánnak a kormánnyal. A tanácskozás anyagát memorandumba foglalva a napokban fogják átnyújtani Bratianu Vintila pénzügyminiszternek.

A tojás kiviteli illetékét csökkentették.
 Bukarestből jelentik: A tojás kiviteli illetékét, tekintettel az ország ellátottságára, egy lej ötven banira redukálták. A tojáspermisszek továbbra is megtartják érvényességüket.

Táray sikere Budapesten.
 Budapestről jelentik: Táray Ferenc, a kolozsvári magyar színház tagja, aki most Budapesten a Nemzeti Színházban vendégszerepel, péntek este a Vasgyárosban lépett fel. Az egész sajtó nagyon melegen fogadta és kiemelte Táray imponáns megjelenését, tiszta beszédét, férfias líráját. A kritikusok azt hangoztatják, hogy Táray nagyszerűen beillene a Nemzeti Színház drámai együttesébe. Szombat este a Bizáncban arafott sikert Táray, akinek szerződéséről komolyan beszélnek színházi körökben.

Ujtások az állatkivitel terén.
 A „Consum” legújabb száma közli: Hétfőn, szeptember 17-én, Vintila Bratianu pénzügyminiszter személyes elnöklése alatt ülésezik a legfelsőbb vámtanács. Ezen az ülésen fontos ujtásokat fognak hozni az állatkivittel kapcsolatosan. Hitelt érdemlő információink szerint a jövőben csakis a hus kivitelét fogják engedélyezni abból a célból, hogy a bőr, szarv és szőr az országban maradjanak. Ami a marhahus kiviteli illetékét illeti, arról semmi hír nem szivárgott ki.

A temesvári mintavásár megnyitása.
 Temesvárról érkezett távirati jelentés szerint a temesvári mintavásár szeptember 22-ére tervezett megnyitását, a király kifejezett kívánságára, 23-ára halasztották. A kiállítást a király személyesen nyitja meg. Az előkészületek lázasan folynak. A kiállítás minden tekintetben nagyszabásúnak ígérkezik.

Árdrágítási biztosok Erdélyben.
 A „Monitorul Oficial” egyik utolsó számában rendelet jelent meg az új spekulatortörvény végrehajtásáról. A rendelet közli, hogy a helyi hatóságok megbízottain kívül az árdrágítások ellenőrzésére kiket jelöl meg. Körülbelül 250 árdrágítási biztosot neveztek ki Erdély területére. A pénzügyminiszter megbízott az egész ország területére 18 biztost, a fővárosra 30 és külön a bukaresti itélőtábla területére e tábla vezérügyészét. A belügyminiszter a fővárosra további 16, az ország területére 1 ellenőrt nevezett ki, a közlekedési miniszter 41-et az országra, 13-at a fővárosra, a kultusz- és művészeti miniszter az országra 5, a miniszterelnökség az országra 1, a fővárosra 2, az igazságügyminiszter az egész országra 20-at, ezek közt a törvény szerkesztőjét, Pella Iassy jogtanárt is s 5 városra külön egyet-egyet. Mindezekon kívül minden egyes városra, illetve megyére 80 főnököt. Vagyis 250 központi ellenőrt, amellet, hogy a törvény szerint ügyészek, vizsgálóbírák, járásbírák, rendőrprefektusok, igazgatók, komiszáriusok, polgármesterek és helyettesük, pénzügyi ellenőrök stb. stb. külön-külön kinevezés nélkül ellenőrzést gyakorolnak, mint helyhatóságok.

Kézimunka-előnyomda a Patent Áruházban.
 Főtér 18. Legszebb külföldi munkák, feltűnően olcsó árak.

Advocati dr. St. Chereches-Rotaru & Ioan
 St. Popescu ügyvédek, Bucuresti, Calea Victoriei Nr. 124. I.

Valutát és Devizát

a legolcsóbban ad, a legmagosabb áron vesz a

Kereskedelmi Hitelintézet

Kolozsvár, Főtér 20. Telefon 40 és 229

ekruhák
 ann
 a kell többé
 dszerű berlini
 ebteléfonok
 észere kaphatók
 ad), Telek-n. 15
 próbálhatók. Ha
 rmális beszédet
 id. 6209
 gy választék-
 ban vállalok.
 Mihai Vitea-
 zéchenyi-tér)
 Telefon 493.
 ha nem
 gyár Strada
 helyek: Kos-
 23. szám alatt
 WANG
 WIEN
 TEL. 19-78
 gros
 ár
 érkeztek
 NÁR
 n.) 6. szám
 raglán-
 60 lejtől

Közgazdaság

A régi adókból csak harminc százalékot kell azonnal befizetni. A Nagyiparosok és Munkaadók Szövetsége a napokban küldöttéleg jelent meg Simionescu pénzügyi vezérigazgatónál, akinek már régebben emlékiratot nyújtottak át az adóügyek enyhítése céljából. A vezérigazgató a küldöttéleggel való közvetlen tárgyalása után az adóügyekben a következő intézkedéseket tette: A felebbezés alatt álló régi adókból csak 30 százalék fizetendő, míg 70 százalék behajtása a felebbezések elintézéséig, ami legkésőbb november folyamán sorra fog kerülni, függőben marad. Az 1921 április elseje előtti időkre kivetett vagy kivetendő IV. osztályu kereseti adó törlését elrendeli, ha azt oly alkalmazott után vetették ki, aki a kivetéskor már nem állott az illető munkaadó szolgálatában. Annak a kérdésnek eldöntéséig, hogy a községi és megyei pótdadók a törvény 30. cikkében említett jövedelem vagy pedig a 42. cikkben említett nagyobb összeg után kell-e kivetni, a kérdéses pótdadók behajtását felfüggeszti. Rövidesen határozni fog abban a kérdésben, hogy az új épületek után jár-e jövedelmi és betegápolási pótdadó. Végül megígérte, hogy minden az új kivetések ellen irányuló jogos és idejekorán előirászerően beadott panaszt orvosoltatni fog. Amennyiben pedig nyilvánvaló törvénysértésekről volna szó, soron kívül is hajlandó jogorvoslast adni.

Szlovenszkói fizetésképtelenségek. Prágából írják: A prágai hitelező védőegylet a következő szlovenszkói fizetésképtelenséget jelenti: Singer Gizella, szül. Weisz sörkereskedő, Zsolna, Mayer Adolf kereskedő, Munkács, Biró István asztalosüzlet, Losonc, a Ksod. alkalmazottainak fogyasztási szövetkezete, Poprad-Felka, Stern József dr. kereskedő, Érsekújvár, Csuhák Károly és Mária, Pöstyén, Gerstl és Ábrahám bejegyzett cég, Hétárs (Sáros megye).

A Hiteibank sterlingjei. Budapestről írják: Érdekes ügy tárgyalása follik a budapesti tőzsdébiróság előtt. A Pesti Kereskedelmi Bank ugyanis 1914-ben kölcsön vett a Magyar Ált. Hiteibanktól 30.000 font sterlinget, aminek értéke akkor 24.10-es kurzuson 740.000 magyar koronának felelt meg. A tartozást a Kereskedelmi Bank mindmáig nem fedezte. A Magyar Hiteibank most pert indított ellene a 30.000 font sterling visszafizetésére, aminek értéke jelenleg egymilliárdkétszázhetvenmillió magyar korona.

Szilárd a cukor világgiazi helyzete. A cukor világgiazi a fogyasztás nagy keresletei folytán továbbra is szilárdak. Az eszhiány még csak fokozza a szilárd irányzatot. Csupán Páris gyeugült a frankjegyzésre. A helyi piac változatlan árak mellett csendes. Az export-finomított árut nem jegyezték.

A heti devizapiac

A lej erősödik. A devizavételben lanyhulás

(Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utolsó napok a lej szilárdulásának jegyében zárultak. A francia franknak Zürichben való szilárdulása a lej erősödését vonta maga után. Mindössze dollárban hiányzott e szilárdulás megnyilvánulása, amennyiben Newyorkban a tegnapi előtti kurzus ma is stabilizálódott. Ez azonban Bukarestben nem befolyásolta a valutapiacot. A devizavételben lanyhulás van, mindenki a lej további szilárdulását várja.

Szeptember 15-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8000—9000 külf. magyar koronát,
14000—15000 belf. magyar koronát,
8·90—8·96 francia frankot,
2·40—2·50 svájci frankot,
0·45·00—0·45·60 dollárt,
10·30—10·42 olasz lírát,
31400—32500 osztrák koronát,
15·00—15·30 cseh koronát,
0·9·70—0·9·75 font sterlinget.

Valutapiac szeptember 15-én:

Zürichi nyitás: Berlin 5, Newyork 563·25, Páris 3285, London 2557, Milano 2505, Prága 1692·50, Budapest 00·3, Belgrád 610, Bukarest 262·50, Varsó 21, Bécs 7925, bélyegzett —.

Bukarest. Devizák: Páris 1270, London 995, Newyork 220, Róma 960, Zürich 39, Prága 665, Bécs 32, Budapest 130, Berlin —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800—810, márka 23—25, léva 200—210, török lira 118—122, font sterling 980—985, francia frank 1240—1250, svájci frank 40—41, lira 910—925, drachma 380—400, dinár 330—350,

dollár 224—226, lengyel márka 9·50—10, osztrák korona 32—33, magyar korona 9½—10, cseh korona 610—625.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Lej 92—105, márka 15—26, francia frank 1130—1196, lengyel márka 730—995, dinár 208—22120, dollár 19.400—20.500, osztrák korona 2750—2970, lira 862—917, napoleon 69200, font sterling 88100—92500, szokol 586—630.

Szerkesztői üzenetek

W. Salamon, Avasfelsőfalú. Szegénységi bizonyítvány alapján fia, ha jó tanuló, feltétlenül kedvezményt kap a Tarbuttól úgy a tandíj, mint az internátusi díj megállapításánál. Bővebb felvilágosításért forduljon a Tarbut főtitkárságához (Cluj, Strada Filipescu 1.)

Érdeklődő előfizető. 1. Palesztinába, ha nem telepesnek megy ki, csak mint turista vándorolhat be félévig érvényes vízummal, vagy pedig, ha ronkoni bevándorlási engedélyt küldenek onnan. 2. Nem ismerjük annyira az amerikai piacot, hogy jóslásokba bocsátkozhatnánk, vajjon sikerrel jár-e a libatoll kivitele. Az export első feltétele a kiviteli engedély, melyet a kereskedelmi minisztérium állít ki. 3. Romániában több javítóintézet van, így Szamosújváron, Nagyenyeden és másutt.

K. Samu dr., Szilágycseh. Erdélyben zsidó leánytöbbségek nincsenek. Magyar intézet a kolozsvári Marianum s tudunkkal német továbbképző is van Nagyszebenben. Román intézet is van, de csak Bukarestben.

L. Heinrich, Brassó. Bitte sich zum Siebenbürgischen Palestinaamt wenden, dessen Adresse ist: Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.

SPORT

Haggibbor—CFR. Victoria—marosvásárhelyi CFR. A CFR-pálya ünnepélyes megnyitására a Haggibbor—CFR, Victoria és a marosvásárhelyi CFR fog szerepelni. A mérkőzéseket nagy érdeklődés előzi meg. A Victoria—MCFR mérkőzés előreláthatólag a most kitűnő formában lévő Victoria győzelmével fog végződni. A Haggibbor—CFR mérkőzés győztesét nem lehet megjósolni. Az erősen handicapelt Haggibbornak igen kemény ellenfele lesz a saját pályáján előreláthatólag nagy lelkesedéssel játszó vasutascsapat. A két csapat az alábbi összeállításban veszi fel a küzdelmet. Haggibbor: Rosenfeld; Lazarovits, Pocsék; Gombos, Braun, Jakobi; Ankrant, Rosenberg, Farkas II., Reményi, Lázár. CFR: Maksay; Kinizsi, Bázsa; Deák, Végh II., Végh I.; Szilassi, Takács, Ujfalvi, Feichninger, Szász. A CFR ezuton is értesíti a közönséget, hogy a Boldog-utca sarkán a közönség tájékoztatására utirányt jelző plakátok vannak elhelyezve az új pálya kényelmesebb megközelítésére.

A KAC országos atlétkai versenye. A KAC mai országos versenye előreláthatólag a siker teljes jegyében fog lezajlani. A Temesváron letolyt négy nemzet közt eldöntésre kerülő verseny utolsó erőpróbája lesz a mai verseny. Erre való tekintettel az ország csaknem minden számottevő atlétája beadta nevezését és a válogatóbizottságnak itt lesz módjában megállapítani a jövő heti versenyre kiválasztottak végleges névsorát.

Nagyváradon és Temesváron ma kerül eldöntésre az őszi futballderbi. Nagyváradon NAC—Törökvs, Temesváron pedig Kinizsi—Unirea mérkőzések lesznek.

Budapestben a következő elsőosztályu bajnoki mérkőzésen vannak programon: MTK—BTC, FTC—KAC, VAC—Törökvs, Vasas—UTSE, 33—UTE, Zugló—III. kerület.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem-mozgó: Vasárnap, szeptember 16. Győtrő lelkek, Megrázó szerelmi dráma hat felvonásban. Főszereplők: Francesca Bertini, Gaston Reval remekműve.

Uránia-mozgó: Vasárnap, szeptember 16. Egy párisi csavargó földkörüli útja, hat óriási felvonásban. Főszereplők az utolérhetetlen művészetű Franco Capelli. A felnőtteknek rendkívül élvezetes, az ifjúságnak megbecsülhetetlenül tanulságos.

Apolló-mozgó: Vasárnap, szeptember 16. Jack a zsebmetsző. Hatalmas, szenzációs dráma hat felvonásban. Főszereplők: Jack, a majom, mint hirhedt zsebmetszőbanda vezére.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda hírei:

Babavásár. (Operettbemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) Szövegírónak és zeneszerzőnek közös igyekezetével sikerült egy olyan műalkotást kitermelni, mely erősen hivatva van arra, hogy jóidőre csömörrel töltse el a színházlátogatót mindennel szemben, ami operett. Vigasztalanul unalmas zene, melyben a nézőtér minduntalan Lohengrin- és Faustszereket akart észrevenni. Ez azonban csak rosszindulatú ráfogás lehet, mert ha igaz volna, akkor mégis csak lett volna egy-két tőrhető részlet is a muzsikában. De a librettó mellett mégis csak a muzsika volt jobb. Mert a zene csak bosszantóan unalmas, de a szöveg szemérmetlenül ötletnélküli és helyenként lendületesen izléstelen. A szövegíró istenadta antitalentummal gyilkolta le még azokat az ötleteket is, melyek maguktól kínálkoztak egy épkézláb operettbonyolalomhoz. Az annyiszor feldolgozott és kedves bonyodalmakat szinte tálcán hozó kettős szerepből, amikor a hős egymaga játszik meg két alakot, (jelen esetben egy primadonna, aki a saját lányát játsza meg) összesen csak annyi humort tudott kicsiholni, hogy a primadonna elárulja, hogy fejével ellenkező testrészen egy anyajegy van. A karzat tapsolt, a földszint kissé undorodott. Természetes, hogy ilyen kínosan tökéletlen műalkotás kétszeresen súlyos feladat elé állítja a színészt. Menti ami menthető. És a színház operettgárdája meg is tett minden tőle várható, — sőt még azon felül is. Bányász Pista karikán ugrált keresztül mint egy jól idomított cirkuszi mopszli, a drága Neményi Lilit hasmánt dobálták föl a levegőbe, Leöwey és Nagy Gyula tődőszakadtáig futták az autótűköt a jaszbandában és még egyéb ilyen ötletes humorok. A címszereplő Zöldhelyi Anna mutatkozott be jobb ügyhöz méltó igyekezettel, partnere Réthely volt. Felvonások után a karzat lelkesen tapsolt, az utolsó felvonás végén viszont az egész nézőtér ülőhelyre való tekintet nélkül nagy megkönnyebbüléssel vette tudomásul, hogy a darabnak vége.

A Magyar Színház jövő hete. Művészi érdekességek, premierek, reprizek gazdag változatosága sorozata a jövő hét műsora. Hétfőn a Babavásár fog más szereposztással (Bartkóval, Sümegivel, Berkyvel) színrekerülni. Kedden a Szerencsetáncnak lesz a reprize. Ezen a reprizen a térfi főszerepet Sarkadi Aladár fogja játszani. Pénteken másodsor, vasárnap este pedig harmadszor adják a Szerencsetáncot, mindannyiszor Sarkadi vendégjátékával. Föllép ezenkívül Sarkadi még csütörtökön az Ártatlan Don Juanban és vasárnap délután a Tatárjárás Wallersteinjében. Szerdán a Hazudik a muzsikaszó kerül színre. Szombaton este operaelőadás lesz. Az operaegyüttes új erőssége Kelmay Ilona és Vajda László fognak bemutatkozni a Pillangó kisasszonyban. A következő hétfőn ismét premir lesz: Lenormand híres 14 képből álló Névtelenekje fog színrekerülni. A műsoron hirdetett összes délutáni és esti előadásokra előre meg lehet váltani a jegyeket.

A Shakespeare-ciklus bérlete. A közönség rendkívüli szimpátiával fogadta a magyar színház programját, amellyel a tiz darabból álló Shakespeare-ciklusra bérletet hirdet. A tiz előadásra szóló bérlet árát nyolc egyenlő részletben lehet kifizetni. — Minthogy a Shakespeare-ciklus első előadásai nem premierbérletben, hanem külön tiz előadásra szóló Shakespeare-ciklus bérletben fognak színrekerülni, az igazgatóság szerdái, szeptember 19-éig fentartja a premierbérletnek azt a jogot, hogy helyüket a Shakespeare-ciklus előadásaira is kibérelhessék. A Shakespeare-ciklusra szeptember 25-éig lehet bérelni.

Heti műsor

Vasárnap délután 3 órakor: Drótostót. Olesó helyárrakkal. Sorozatszám 35.

Vasárnap este 8 órakor: Babavásár 3-adszor. Premier helyárrakkal. Zöldhelyivel, Bányász-szal és Réthelyivel. Napibérlet 7. szám A. Sorozatszám 36.

Hétfő este: Babavásár 4-edszer. Bartkó Etussal, Berkyvel, Sümegivel. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 8. szám B. Sorozatszám 37.

NYILTTÉR

E rovatban közöltekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Értesítjük t. vevőközönségünket, hogy üzletünket e hó 18-án a Cal. Regele Ferdinand és Str. Neculcea (Wesselényi- és Kornis-utca) sarkán épült új palotába helyeztük át.

Farkas Ignác cipőáruház.

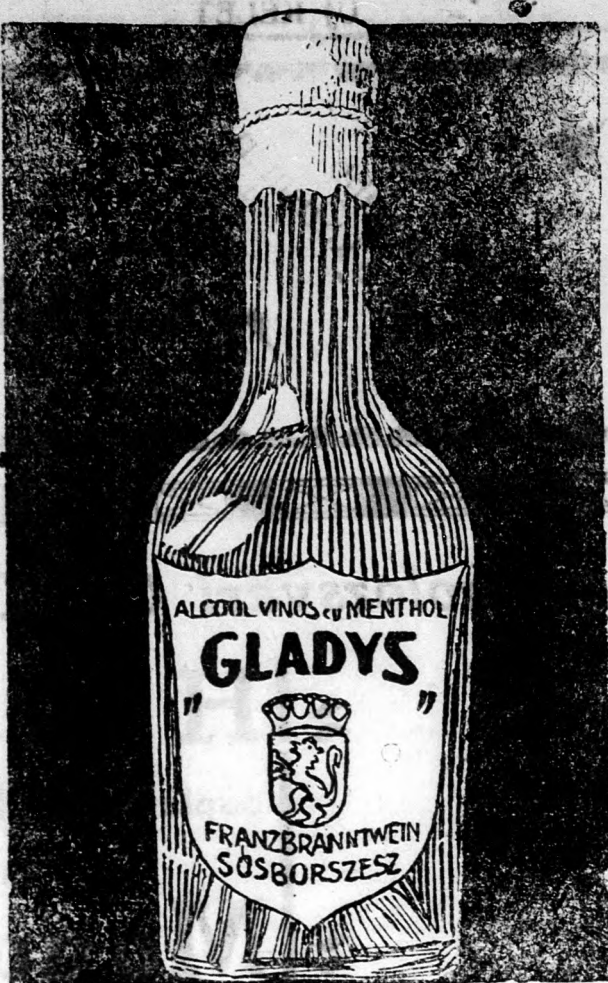
Házasság céljából keres

intelligens, jó megjelenésű nagykereskedő kimon-
dottan vallásos családból való szép és művelt leányt.
Belföldit vagy szomszédországbelit. — Hozományul
elegendő már 300.000 leinél feljebb. Családtagból
közvetlen ajánlat célszerűbb, de schadchen is irhat.
— „SZATMARI“ jeligére a lap kiadóhivatalába —

Kaiser-Borax

Minden háznál olyan fontos,
Mint a nyájnál a bojtár
Vagy a kolompos.

1498

„Gladys“ sősborszesz üdit,
„Gladys“ sősborszesz erősít,
„Gladys“ sősborszesz fájdalmat csillapít

Gyártja Herczeg Géza vegyészeti gyára Cluj Lloyd

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgőnyec: Juvaere, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
Fogászati arany * Arany, ezüst és
és forrasztó :: platínabeváltás!
Kienale és Schwarzwaldi órák képviselője, gyári lerakata
Csak viszontelárusítóknak!

Figyelem a nagy vashid sarokra!

A címre figyeljen

Aranyat, platínát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltak. Legelőcsőbb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, disztárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Prima bácskai kender

Kapható: Havas Dezső Timișoara

GOWAG

KÖZKERESETI TÁRSASÁG
Goldstein, Wald és Glasner Cluj

Str. Vladimirescu (v. Mikos Kelemen-utca) 17. szám alatt
Telefon 519

Gőz-, gáz-, vízvezeték- és csatornázási berendezések valamint műszaki cikkek állandó nagy raktára. Complete fürdőszobaberendezések jutányosan kaphatók

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres

Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legelőcsőbb napi áron 1331

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernauți (volt Kajántói-ut) 1 szám

Az erő apotézisa az Urániában

★
Sámson az óriás

Káprázatos akrobata csodadráma 6 felvonásban

Főszerepben Luciano Albertini, az erőkirály és Henriette Bonnard

A művészet és technika filmen ennyit még nem nyújtott

★
A káprázatos film
hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek, szeptember hó 17., 18., 19., 20. és 21-én
pereg az Urániában

ptember 17
ÉSZET
i:
ó a kolozsvári
és zeneszerző
olyan műal-
va van arra,
színházlátogatót
asztalanul unal-
mtalan Lohen-
szerevni. Ez
lehet, mert ha
volna egy-két
De a librettó
jobb. Mert a
a szöveg sze-
nt lendületesen
antitalentummal
et is, melyek
operettbonyo-
ott és kedves
ettős szerepből,
g két alakot,
a saját lányát
numort tudott
a, hogy fejével
van. A karzat
Természetes,
tás kétszeresen
Menteni ami
ja meg is tett
azon felül is.
tül mint egy
rága Neményi
göbe, Leöwey
e az autótűlköt
ötletes humo-
a mutatkozott
ttel, partnere
arzat lelkesen
zont az egész
il nagy meg-
ogy a darab-
ete. Művészi
gazdag változa-
Hétfőn a Ba-
rtkóval, Síme-
en a Szerencse-
zen a férfi fő-
ani. Pénteken
madszor adják
Sarkadi ven-
adi még csü-
és vasárnap
an. Szerdán a
e. Szombaton
együttesét új
László fognak
an. A követ-
normand híres
rekerülni. A
s esti előadá-
yeket.
te. A közönség
magyar színház
álló Shakes-
tiz előadásra
szletben lehet
are-ciklus első
em külön tiz
érletben fognak
ig, szeptember
azt a jogot,
as előadásaira
usra szeptem-
tót. Olcsó hely-
ásár 3-adszor.
rivel. Bányász-
et 7. szám A.
Bartkó Etussal,
helyárrakkal.
szám 37.
ÉR
óság nem vállal
et, hogy üz-
Ferdinand és
is-utca) sarkán
ic cipőáruház.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Eladó szép nagy Philodendron 15 levéllel. Petőfi-utca 1. 6236

Kereskedősegéd, női és férfi divatszakkában és kirakatrendezésben járatos, román, magyar és német nyelvtudással állást keres a szombat betartásával. Leveleket „Szombat” jellegre a kiadóba. 6235

Szobát keresek a Belvárosban. Különbejárattal butorozott vagy butorozatlan szobát keresek a belvárosban. Magas bért fizetek. Ajánlatokat „Szerkesztő” jellegre a kiadóba.

Keresek németül perfekt beszélő izraelita nevelőnőt három éves leánykám mellé. Jelentkezhetni Mikes Mihály, Erdélyi Bank d. u. 5—6-ig. 6234

Butor! Legelősebb bevételek forrás. **Klein Izsák, Unió-u. 21.** 1581

Kezdőknek és haladóknak német, francia és angol tanfolyam nyílik. Magánórák is. Értekezni lehet naponta 1—3-ig Szeszgyár-utca 7. alatt. 6228

Weszfriedné női kalapszalonzója

filc- és bársony modellkalapok nagy választékban érkeztek Cluj.

Str. Minerva (v. Schütz J.-u.) 7., ajtó 4.

Marx „A tőke” (Das Kapital) című kétkötetes műve, teljesen új, félvaszonkötésben, eladó. Cím a kiadóban.

Hamis fogakat, briliánsokat, aranyat magas árral vesznek Kohn ékszerész Oradea-Mare 6210

Ein jüdisches Fräulein, die der deutschen Sprache vollkommen mächtig ist, wird als

Erzieherin

mit gutem Gehalt sofort aufgenommen

Reflektanten mögen ihr Offert an Kleiderhaus M. Neumann succ. Braşov, Klostersgasse 21. senden.

Eladó ház a Belvárosban, azonnal átvehető 3 szoba konyha és fürdőszobával. Értekezni dr. Blaga Aurél ügyvédnél, Str. R. Maria 17. 6224

Két hivatalnoklány szállást kaphat fűtéssel, világítással. Cím: Ipar és Kereskedelmi Bank, Deák Ferenc-u. 49. 6225

Beles kerestetik, ki önállóan beleket feldolgoz, lehetőleg nőtlen, fixfizetéssel, esetleg társul venném. „Beles” jellegre a kiadó továbbít. Címet a kiadóban megtudhatni. 6231

Tiszta fajkutyakölykök — foxit v. drótszörüt — vennék. Cím a kiadóban

BÉLYEGGYÜJTŐK

Ajánlások közlése vagy megfelelő biztosíték letétele ellenében a legkedvezőbb feltételekkel kaphatnak gyönyörű, kiválasztott bélyegküldeményeket. Állandó nagyobb vonók számára részletfizetési feltételek. Üzletfelajánlások három hónapi elszámolásra kiválasztott szerzőket kaphatnak bizományba. Különböző gyűjtemények állandó vétele.

Wilhelm Hann von Hanneheim briefmarkenhandlung Hermannstadt-Sibiu, Reissenfelsgasse

Országos Árumintavásár Timişoara

Öfelsége a király védnöksége alatt

1923 szeptember 23-30

Bemutatja egész Románia nagyipari vállalatainak termelőképességét.

A látogatók 50 százalékos vasúti kedvezményt élveznek. — Igazolvány nem kell. A Timişoara-ra való utazáskor váltott egész vasúti jegyet a mintavásári irodában le kell bélyegeztetni és a visszautazás ingyenes.

A látogatók elhelyezéséről a pályaudvaron lévő lakásszerző iroda gondoskodik.

A legjobb és legdivatosabb cipő a közismert

„Chaussures Echo”

védjeggyel ellátott cipő!

A kolozsvári CZELL-Sörgyár gyártmányai:

Hercules

duplamalata tápsör különlegesség

és a világos

Monostor sör

utolérhetetlen minőségük miatt vezető márkának bizonyultak

1428

Mindenütt kaphatók!

Mindenütt kaphatók!

Külföldi likőr- és pezsgő-különlegességek kaphatók LUCULLUS-nál Oradea-Mare Bémer-tér. 1392

Le-rakat:

Szavatozzunk,

hogy 1 kilogram Marx-féle email- vagy padlóval 2 négyzetméterrel többet festhet, mint ugyanannyi bármely más gyártmányúval

Rados & Co. festéknagykereskedése Cluj

(Kolozsvár), Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-utca) 21. szám alatt

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tükroket és butor-üvegeket minden méretben és Ujrafoncsorozás mennyiségben! Kérjen árajánlatot

IZRAEL & Co.

Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

szőrmeárugházában

Bundák . . . 16000

Sportkabátok . . . 3000

Boák . . . 475

Gyermekkabátok 800

leitől

feljebb kaphatók

Nagy választék szőrmeárugházában!

Község Cseh

Megvalósítják

(Kassa, szlovákia) Hetek óta hangos a Cseh Ujságokban, népkortések által számára megnyes nem is országgyűlés csupán a közszé választják meg. az újonnan alakult elsőnek, nem csak tekintni a d. akarja valósítani tást, miként az porcionalizmus a kisebbségben viseletet biztosítja a legközelebbi jövősebb községi és n

A polgárság fogadta a községi lassanként ébredésének. Az utóbbi szüneteltyességi pártok minden, hogy tagjaik megbe a képviselőt választási megnyes a folytatás bizonyos pártok létesítettek és más városokban ugyanezek a pártok egymással. lasztási kampány kezelt két politikus talában a választásnak mondható ahol nemcsak a küzdenek a nemzetiségek is

A választási rendszabály a választás napján teljes alkoholtól területe. A választás le, amikézték le a szavazlasztások szeptember A választás eredmények kihirdetni.

A választás nagyobb része a legtöbb hely fel. Különösen zsidópártnak tekintélyes számmal juttatniok a kénevezve, ahol a számban van hogy a zsidóság politikától meg egyseges listák ruszinszkói köállapotást lévárosai közül Érsekújváron jelöltek. Nagy legszélsőségesebb ságnak sikerül állapotásra juképest közös listésegesebb volt eban az utóbbi indult meg a z